

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

«Затверджую»

Ректор
Богдан БУЯК

26 травня 2026 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
для здобуття ступеня «Доктор філософії»

Розглянуто і затверджено
на засіданні кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови
(протокол № 9 від 24 квітня 2026 р.)

ТЕРНОПІЛЬ – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Англійська мова

Для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії вступне випробування з іноземної мови проводиться університетом у формі індивідуальної усної співбесіди.

Співбесіда з англійської мови має кваліфікаційний характер та орієнтоване на те, що вступник має підтвердити володіння іноземною мовою на рівні, не нижчому за B2 (Незалежний користувач) згідно з критеріями Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (Common European Framework of Reference for Languages) // <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>).

Вступний іспит з англійської мови до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з англійської мови та подальше спрямування навчання англійської мови в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір. В умовах постійного зростання міжнародної академічної мобільності, наукової та професійної співпраці цільовий рівень володіння іноземною мовою B2 став однією з ключових передумов конкурентноспроможності здобувача освітнього рівня доктора філософії. Сучасні вимоги до освітніх та професійних характеристик фахівця, що визначаються національними стандартами освітньої підготовки, орієнтуються на міжнародні вимоги щодо набору відповідних фахових та загальних компетентностей.

Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості мовної, мовленнєвої, лінгвосоціокультурної та навчально-стратегічної компетентностей.

Очікується, що вступник на освітню програму підготовки доктора філософії:

1) здатний ефективно здійснювати усну комунікацію в академічному та професійному середовищі, чітко, логічно й доречно висловлюючи власні думки з питань, пов'язаних із навчальною та майбутньою науковою діяльністю;

2) уміє брати участь у фахових обговореннях, аргументовано відстоювати свою позицію та надавати переконливі пояснення й коментарі;

3) володіє навичками підготовки та представлення усних повідомлень, доповідей і презентацій у межах спеціальності та наукових інтересів;

4) сприймає та розуміє зміст усних повідомлень різних жанрів академічного мовлення, зокрема лекцій, презентацій, наукових доповідей і дискусій, що характеризуються складною лексико-граматичною організацією;

5) володіє загальнонауковою та спеціальною термінологією в обсязі, необхідному для опрацювання автентичних фахових матеріалів;

6) здатна працювати з професійно орієнтованою літературою, зокрема з науковими текстами, присвяченими актуальним проблемам дослідження, а також визначати та інтерпретувати авторську позицію;

7) володіє навичками письмового академічного та професійного спілкування, необхідними для здійснення наукової діяльності та ділового листування;

8) орієнтується в жанрових і структурних особливостях академічного письма та вміє послідовно й аргументовано викладати власну точку зору щодо наукових проблем, концепцій і гіпотез;

9) уміє здійснювати анотування, реферування та узагальнення змісту наукових джерел за фахом;

10) уміє конспективно фіксувати й систематизувати інформацію під час лекцій з фахових дисциплін англійською мовою.

Програма призначена для вступників, які беруть участь у конкурсі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії та складають в університеті вступне випробування з іноземної мови у формі індивідуальної усної співбесіди.

Для проведення співбесіди з англійської мови організовується комісія у складі голови, заступників та членів екзаменаційної комісії. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє упродовж календарного року.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ІСПИТУ

Частина I. ЧИТАННЯ

Мета - виявити рівень сформованості вмінь кандидатів самостійно читати і розуміти автентичні тексти за визначений проміжок часу.

Завдання для визначення рівня сформованості іншомовної компетентності в читанні зорієнтовані на різні стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання), повної інформації (вивчальне читання) та пошук окремих фактів (вибіркове читання).

Для створення завдань використовують автентичні тексти з друкованих видань, інтернет-видань, інформаційно-довідкових видань.

Вступник до аспірантури повинен вміти:

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху і залежно від поставлених завдань, що полягають у розумінні змісту й отриманні різноманітної інформації з оригінального джерела, що прочитано;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;
- володіти всіма видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим);
- визначати структуру тексту й розпізнавати логічні зв'язки між його частинами;

- встановлювати значення незнайомих слів на основі здогадки, схожості з рідною мовою, пояснень у коментарі
- робити висновки й умовиводи на основі переробки отриманої інформації.

Частина II. ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

Мета - виявити рівень сформованості мовленнєвих і мовних граматичних і лексичних компетентностей вступників.

Вступник до аспірантури повинен розуміти:

- запитання екзаменаторів;
- короткі висловлювання й коментарі екзаменаторів;
- повідомлення й оголошення на конкретні та абстрактні теми, мовлення яких є нормативне;
- нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається в суспільному, професійному або академічному житті, і визначати погляди і ставлення мовця так само добре, як зміст інформації.

ГОВОРІННЯ

Вступник до аспірантури повинен уміти:

- аналізувати й зіставляти інформацію;
- правильно вживати лексичні одиниці та граматичні структури;
- встановлювати логічні зв'язки між частинами тексту.

Монологічне мовлення:

- представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередбачене повідомлення з тематики, визначеної екзаменатором.

Діалогічне мовлення:

- починати бесіду, вести та завершувати її;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки т.ін.
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (контакти по телефону, обмін інформацією / дискусія).

ПЕРЕКЛАД

Під час перекладу оригінального матеріалу вступник до аспірантури повинен уміти:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;
- вибрати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати повний та адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

Характер навчального мовного матеріалу

Правила читання

Для розвитку навичок і вмінь читання вступник до аспірантури повинен у галузі орфоепії володіти на рівні автоматизму вимовою всіх звуків іноземної мови до міри, що забезпечує можливість для вступника зрозуміти промовлений текст.

Вступник до аспірантури повинен також володіти автоматизмом паузації на основі синтагматичного ділення речення, зв'язністю сприйняття і відтворення синтагм і основними інтонаційними контурами.

Граматичний мінімум

Граматичний мінімум з англійської мови передбачає знання таких тем:

1. Речення. Порядок слів в англійському реченні.
2. Комунікативні типи речень. Розповідні, питальні та заперечні, питально-заперечні речення.
3. Типи питальних речень.
4. Іменник. Однина та множина іменників. Присвійний відмінок.
5. Артикль (*a/an; the*).
6. Займенник. Особові, присвійні, вказівні, питальні займенники. Неозначені займенники *some, any, somebody, something, anybody, anything* і заперечні займенники *no, nobody, nothing*. Кількісні займенники *many, much, few, a few, little, a little*. Неозначено-особовий займенник *one*. Підсилювальні та зворотні займенники.
7. Зворот *there is, there are*.
8. Слова - замітники.
9. Прикметник. Ступені порівняння.
10. Прислівник. Ступені порівняння.
11. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.
12. Прийменник. Прийменники часу. Прийменники місця. Прийменники руху.
13. Безособові речення.
14. Дієслово. Допоміжні та смислові дієслова, дієслово-зв'язка.
15. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.
16. Часова система англійського дієслова в активному стані:
 - *Present, Past, Future Simple; Future Simple-in- the Past;*
 - *Present, Past, Future Progressive; Future Progressive-in- the Past;*

- *Present, Past, Future Perfect; Future Perfect-in- the Past.*
17. Часова система англійського дієслова в пасивному стані:
- *Present, Past, Future Simple; Future Simple-in- the Past;*
 - *Present, Past Progressive;*
 - *Present, Past, Future Perfect; Future Perfect-in- the Past).*
18. Модальні дієслова та їх еквіваленти. Ознаки модальності *to be + Infinitive, to have + Infinitive, ~should + Infinitive*. Модальні дієслова з перфектним інфінітивом.
19. Узгодження часів.
20. Пряма та непряма мова.
21. Умовні речення.
22. Безособові форми дієслова. Дієприкметник. Інфінітив. Герундій.
23. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.
- Ввідні дієслова (*see, hear, know, want...*) як ознаки тричленної дієслівної конструкції з інфінітивом і її значення. Ввідний елемент (*is said, is known, seem ...*) як ознака суб'єктного інфінітивного звороту (*He is said to arrive soon*) і його значення.
- Мінімум для оволодіння читанням передбачає подальшу автоматизацію вказаних явищ; основні випадки виразу модальності і використання форм умовного способу підмови даного фаху.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику галузі.

У цей мінімум входить загальновживана термінологічна лексика за фахом, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі й який складається з:

- інтернаціональних слів, подібних за виразом і таких, що збігаються за змістом в українській та англійській мовах;
- відтворюваних похідних і складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи над літературою з фаху вступник також повинен знати найбільш уживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

ГОВОРІННЯ

Граматичний мінімум з англійської мови

Для оволодіння вміннями і навичками усного мовлення граматичний мінімум передбачає:

– уміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення); ставити загальні і спеціальні питання, використовуючи для цього структури як особових, так і безособових речень, у тому числі з модальними дієсловами *can, may, must*;

– висловлювати спонуку за допомогою спонукального способу, а також конструкції з дієсловом *let*;

– використовувати для опису конструкції *There is (There are)*. Ці граматичні структури мають бути відтворені вступником до аспірантури в мовленні на рівні автоматизму.

Для висловлювання думки в мовленні вступник до аспірантури повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, безприйменникового та прийменникового виразу граматичних стосунків, використання основи іменника в якості означення, створення ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, форм особових присвійних займенників, форм *Present Past, Future Indefinite; Present Continuous, Present Perfect Active; Past Indefinite Passive*.

Розвиток навичок аудіювання передбачає оволодіння також формами пасивного стану в *Present Indefinite*, інфінітивом у функції обставини, простою формою герундія, сполучниковими підрядними реченнями. Передбачається також оволодіння підрядними реченнями додатку, означення, обставин та умов дійсного способу.

Активний лексичний мінімум

Активний лексичний мінімум має складати не менш ніж 1200 слів і словосполучень.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури передбачає декілька частин і містить низку завдань різних рівнів складності, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетенцій вступника.

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Читання оригінального тексту з фаху з точною передачею змісту прочитаного у формі письмового перекладу. Обсяг тексту із розрахунку не менш ніж 1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

2. Бесіда іноземною мовою згідно з тематикою, передбаченою програмою.

Список тем для співбесіди (англійська мова)

1. About myself and my investigation.
2. Famous scientists of my county.
3. Outstanding scientist in the field of my future investigation.
4. English as the language of scientific research.
5. System of education in my country.
6. Modern developments in the field of my future investigation.
7. Artificial Intelligence in scientific investigations: pros and cons.
8. Scientific issues in the modern world: problems and solutions.
9. Challenges of the researcher in the modern world.
10. Ethics of scientific research.
11. Science in the modern world.
12. Man and technology in the modern world.
13. Famous libraries of the world.
14. Academic integrity and scientific research.
15. Plagiarism in scientific research: how to avoid it.
16. Data collecting in scientific research.
17. The problem of defining research topicality.
18. Digital competence of a modern scientist.
19. Internet in the scientific research.
20. Methods of scientific research.
21. The role of Artificial Intelligence in modern society.
22. The future of scientific research and innovation.
23. Open science and access to knowledge.
24. International cooperation in research and education.
25. The impact of technology on human communication.
26. Critical thinking in academic and professional life.
27. Digital literacy in the twenty-first century.
28. Scientific discoveries that changed the world.
29. Environmental challenges and sustainable development.
30. The importance of lifelong learning in the modern world.
31. Social media and the dissemination of scientific information.
32. The relationship between science and society.
33. Innovation as a driving force of progress.
34. The future of higher education.
35. Cultural diversity in academic communication.
36. The researcher's role in solving global problems.
37. Science, technology, and human values.
38. The influence of globalization on education and research.
39. Digital technologies in everyday life.
40. Scientific communication in the digital age.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Знання вступника до аспірантури оцінюється за 200-бальною шкалою ECTS. Максимальна кількість балів, яку вступник може отримати за перше питання екзаменаційного білета – 120 (60 балів за читання і 60 балів за переклад), друге – 80. Максимальна кількість балів – 200.

Критерії оцінювання читання:					
Дескриптори					
60-51	50-41	40-31	30-21	20-11	10-0
вступник правильно прочитав текст, зробивши одну-дві незначні помилки, тобто вступником практично без прогалин засвоєно техніку читання; під час читання дуже добре дотримувався інтонаційної мелодики кожного речення тексту	вступник прочитав текст, зробивши три-чотири незначні помилки, тобто вступником добре засвоєно техніку читання; під час читання добре дотримувався інтонаційної мелодики кожного речення тексту, зробивши три-чотири незначні похибки	вступник прочитав текст, зробивши п'ять-шість помилок, тобто вступником достатньо засвоєно техніку читання з незначними прогалинами; під час читання дотримувався інтонаційної мелодики кожного речення тексту, зробивши однак, п'ять-шість похибок	вступник прочитав текст, зробивши сім-вісім значних помилок, тобто вступником засвоєно техніку читання не повністю; під час читання не завжди дотримувався інтонаційної мелодики, зробивши сім-вісім похибок	вступник прочитав текст, зробивши до п'ятнадцяти значних помилок, тобто вступником засвоєно техніку читання недостатньо; під час читання майже не дотримувався інтонаційної мелодики, зробивши до 15 похибок	вступник читав текст із великою кількістю помилок (понад п'ятнадцять), які ускладнювали розуміння прочитаного, тобто вступником погано засвоєно техніку читання; під час читання практично не дотримувався інтонаційної мелодики, зробивши велику кількість похибок.

Критерії оцінювання перекладу тексту:					
Дескриптори					
60-51	50-41	40-31	30-21	20-11	10-0
вступник правильно переклав текст (допускаються одна-дві незначні помилки), тобто вступник	вступник переклав текст без словника, допустивши три-чотири незначні помилки, тобто	вступник правильно переклав текст, однак зробив п'ять-шість помилок, тобто вступник, в	вступник переклав текст, однак зробив сім-вісім значних помилок, які утруднювали розуміння окремих	вступник переклав текст фрагментарно, зробив до 15 значних помилок, які утруднювали розуміння тексту тобто	вступник перекладав текст фрагментарно, однак зміг перекласти лише окремі слова, словосполучення та речення, не

вільно володіє запасом слів, що виходить за рамки програмних вимог.	вступник добре володіє програмним обсягом лексики	основному, володіє програмним обсягом лексики	фрагментів тексту, тобто вступник не в повній мірі володіє програмним обсягом лексики	вступник недостатньо володіє програмним обсягом лексики	переклавши текст у цілому, тобто вступник не володіє програмним обсягом лексики
---	---	---	---	---	---

Критерії оцінювання усної відповіді:					
Дескриптори					
80-71	70-61	60-51	50-41	40-31	30-0
вступник демонструє вміння вільно висловлювати думку з проблемних питань теми, володіння термінологією, виявляє здатність до аналізу, логічних узагальнень; наводить коректні приклади та вміє ілюструвати твердження, застосовуючи при цьому різні засоби англійської мови та різні типи іншомовних речень, допустивши, однак, одну – дві незначні помилки, демонструє повні знання	вступник демонструє вміння вільно висловлювати думку з проблемних питань теми, однак при викладі матеріалу допускає несуттєві помилки; демонструє володіння термінологією, здатність до аналізу, узагальнень, хоча і не завжди достатньо обґрунтованих; наводить приклади та вміє ілюструвати твердження, застосовуючи при цьому значну кількість засобів англійської мови та основні типи іншомовних	вступник демонструє поверхневу обізнаність стосовно проблемних питань теми, задовільне володіння термінологією; здатність до певного аналізу, узагальнень; наводить деякі приклади, здатний проілюструвати певні твердження; разом із тим, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача, вживає у розповіді мовленнєві кліше, передає зміст теми, допустивши,	вступник демонструє посередні знання теми, що складає 60% необхідного обсягу, основної термінології; необґрунтованість аналізу, коректних прикладів, вживає у розповіді мовленнєві кліше, передає зміст теми, допустивши, однак, сім-вісім помилок, які не утруднюють спілкування, демонструє посередні знання визначеного лексичного та граматичного мінімуму.	вступник демонструє фрагментарне знання теми, які є частково правильними; відповідь містить помилки у використанні наукової термінології, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблеми, вживаючи прості фрази і речення, вступник не повністю передає зміст теми та допускає значну кількість помилок, які утруднюють її розуміння, демонструє недостатні знання визначеного лексичного та граматичного	вступник майже не володіє знанням теми, допускає значну кількість помилок, які утруднюють розуміння, демонструє незадовільні знання визначеного лексичного та граматичного мінімуму, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

визначеного лексичного та граматичного мінімуму.	речень, допустивши , однак, три – чотири незначні помилки, демонструє достатні знання визначеного лексичного та граматичного мінімуму.	однак, три-чотири помилки, демонструє достатні знання визначеного лексичного та граматичного мінімуму		мінімуму.	
--	--	---	--	-----------	--

Відповідність 200-бальної шкали національній шкалі оцінювання:

180 - 200 – «відмінно»

136-179 – «добре»

135 - 100 – «задовільно»

99 - 1 – «незадовільно»

0 – «неоцінено»

Література для підготовки до вступного випробування

1. Бурбак О.Ф. Англійська мова для науковців : [навчальний посібник]. Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. 160 с.
2. Ільченко О. М. Англійська для науковців. The Language of Science : [підручник]. Видання друге, доопрацьоване. К. : Наук. думка, 2010. 288 с.
3. Максимук В.М., Дудок Р.І. Англійська мова для аспірантів та науковців гуманітарно-природничих спеціальностей університетів.” English for PhD Students”. Підручник. 2-ге оновлене та доповнене видання. Львів: Вид-во "Астролябія", 2012. 240 с.
4. Озарко І.І. Ділова англійська мова. Job Hunting: навчальний посібник. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2012. 132 с.
5. Основи наукового англомовного письма : [навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців]. Вид.2-ге. Львів. ПАІС, 2003. 220 с.
6. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2001. Ч. 1 : Граматичні труднощі. 271 с.
7. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2001. Ч. 2 : Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. 303 с.
8. Яхонтова Т.В. Основи англомовного наукового письма. Навчальний посібник для студентів, аспірантів і науковців. Львів : ПАІС, 2003. 218 с.
9. British Council English for Academics. Cambridge, Cambridge University Press. 2014. 180 p.
10. Foley, Mark, Hall, Diane. Longman Advanced Learners' Grammar: A Self-Study Reference and Practice Book with Answers. Longman, 2003. 384 p.

11. Hancock M. English Pronunciation in Use [Intermediate]. Cambridge University Press: The Edinburgh Building, Cambridge CB2 8RU, UK, 2008. 200 p.
12. Kaufman L., Stern T. The Blue Book of Grammar and Punctuation: An Easy-to-Use Guide with Clear Rules, Real-World Examples, and Reproducible Quizzes 11th Edition. New Jersey : Wiley, 2014. 224 p.
13. Murphy, Raymond Essential Grammar in Use. Cambridge University Press, 2013. 319 p.
14. Paterson K. Oxford Grammar for EAP: English grammar and practice for Academic Purposes. Oxford : OUP Oxford, 2013. 288 p.
15. Sowton Ch. 50 Steps to Improving Your Grammar Study Book. Reading : Garnet Education, 2016. 272 p.
16. Vicary A. English for Academic Study: Grammar for Writing Study Book. Reading : Garnet Education, 2014. 240 p.

Електронні ресурси для визначення та самовдосконалення рівня знань англійської мови.

1. Academic Vocabulary:
<https://www.nottingham.ac.uk/alzsh3/acvocab/learning.htm>
2. English. URL: <https://intouea.com/english.html>
3. English Level Test. URL: http://www.englishtag.com/tests/level_test.asp
4. English Listening lesson Library Online. URL: <http://elllo.org/>
5. English Proficiency Test. URL: <http://www.transparent.com/learn-english/proficiency-test.html>
6. Exam English. URL: <http://www.examenglish.com/leveltest/>
7. LearnEnglish Teens. URL: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/>
8. Learning English. URL: <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish>
9. Road to Grammar. URL: <http://www.roadtogrammar.com>
10. Teaching English. URL: <http://www.teachingenglish.org.uk/>
11. Test Your English. URL: <http://www.cambridgeenglish.org/test-your-english/>